
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:19

Abort och oföddas människovärde

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015:97, Svenska kyrkans syn på abort och oföddas människovärde. Utskottet anser att punkterna 1 och 2 är besvarade genom Läronämndens yttrande och att punkt 3 ska avslås då Svenska kyrkan har en teologisk kommitté och en läronämnd. Vidare anser utskottet att det redan pågår ett arbete i Svenska kyrkan till stöd för kvinnor och berörda män i situationer av önskad graviditet, varför utskottet föreslår att även punkt 4 avslås.

Till betänkandet finns en reservation, ett särskilt yttrande och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att motion 2015:97, punkt 1, är besvarad med vad utskottet anfört.
2. Kyrkomötet beslutar att motion 2015:97, punkt 2, är besvarad med vad utskottet anfört.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:97, punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:97, punkt 4.

Motionens förslag

Motion 2015:97 av Nasrin Sjögren, Svenska kyrkans syn på abort och oföddas människovärde

1. Kyrkomötet beslutar att Svenska kyrkan tar tydlig ställning för att abortfrågan handlar om ”två skyddsvärda individer”.
2. Kyrkomötet beslutar att Svenska kyrkan tar avstånd från talet om ”ett liv i vardande”, då detta innebär ett relativiserande av människovärdet.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en teologisk kommitté för att utifrån Bibeln och 2000 års kyrkohistoria utforma en konsekvent teologi för alla människors fulla människovärde, med särskilt fokus på abort och ofödda människors värde.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en kommitté för att undersöka möjligheterna att mer aktivt bidra till att minska antalet aborter i Sverige, exempelvis genom att stödja kvinnor i krisgraviditeter.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2015:97 i Ln 2015:19y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Tidigare behandling i kyrkomötet

Frågan om abort och de oföddas människovärde har behandlats återkommande i kyrkomötet under de senaste decennierna, senast 2013 och 2009 (KI 2013:15 och KI 2009:10). Kyrkolivsutskottet uttryckte i sitt betänkande 2009 oro över det stora antalet aborter men betonade samtidigt att Svenska kyrkan bör koncentrera sig på den själavårdande uppgiften som finns i en abortsituation. Man menade att personal inom Sjukhuskyrkan och Svenska kyrkans familjerådgivning är särskilt lämpade för detta med sin kunskap i bemötande och i de frågor som omgärdar en abortsituation.

Kyrkolivsutskottet har poängterat att det inte enbart finns ett enda kristet synsätt i abortfrågan. Utskottet betonar att det på grund av frågans komplexitet och det etiska dilemma en abortsituation innebär inte är önskvärt att Svenska kyrkan utarbetar generella ställningstaganden eller principiella avståndstagande genom att profilera sig i denna svåra och känsliga fråga.

Bemötande och stöd

Materialet *När livet inte blir som vi tänkt oss*, en vägledning för bemötande av kvinnor och berörda män utarbetades på uppdrag av kyrkomötet för tio år sedan, används fortfarande. Genom vägledningen går Svenska kyrkan in i det respektfulla samtalet som en av flera samtalspartner, utan anspråk på att ha tolkningsföreträde och utan anspråk på att alla i Svenska kyrkan har samma uppfattning i sakfrågan. I materialet beskrivs sjukhuskyrkans arbete, etiska överväganden och information om fördjupningsmaterial.

Svensk sjukvård arbetar idag aktivt för att minska antalet oönskade graviditeter genom ungdomsmottagningar och sexualupplysning som ger möjlighet att ta egna beslut kring sin reproduktion och få det stöd som behövs. Antalet oönskade graviditeter minskar med tillgänglig sjukvård, inklusive sexualupplysning och tillgång till preventivmedel. Ett aktuellt exempel från Norrbotten som presenterades våren 2015 visar att antalet aborter halverats på tre år efter att landstinget fortbildat sjukvårdspersonal och gjort preventivmedel kostnadsfria.

Det finns förutsättningar inom Svenska kyrkan för att underlätta och stödja de kvinnor som väljer att föda sina barn, genom exempelvis avlastning och samtal. Ett bra exempel på sådan verksamhet är de så kallade Minna-mottagningarna som samverkar med församlingar inom Svenska kyrkan runt om i landet. Mottagningarna ger stöd till både män och kvinnor vid oplanerade graviditeter.

Svenska kyrkan har ett policydokument för den internationella verksamheten, fastställt av den internationella nämnden 2013, *Position on Sexual and Reproductive Health and Rights, SRHR*. Dokumentet fokuserar områdena sexualupplysning och rådgivning, samlevnad, reproduktion, hälsa, mödravård samt frågor som rör kvinnans rätt till sin egen kropp. Svenska kyrkan samarbetar tillsammans med andra kyrkor och organisationer i världen för att bidra till bättre förutsättningar inom dessa områden.

Läronämnden

Läronämnden har under en tjugofemårsperiod lämnat flera yttranden i abortfrågan. I ett yttrande från 1993 (Ln 1993:513) skriver Läronämnden:

Kyrkan lär att fostret har integritet och orubbligt värde, och att ett mänskligt liv startar i konceptionsögonblicket. Kyrkan vill förmedla respekt och ödmjukhet inför livet.

Det förhållandet att kyrkan skall stå för denna grundhållning hindrar inte att hon också kan se flera abortsituationer som verkliga etiska dilemman, där varje ställningstagande medför att något oönskat inträffar. Svenska kyrkan har inom sig rum för delvis olika ställningstaganden.

I yttrandet *Stärk människovärdet – motverka korrumpning av de mänskliga rättigheterna* (Ln 2007:16y) menar Läronämnden att diskussionen om mänskliga rättigheter är omfattande och relevant för kyrkan i många frågor men att det kan vara såväl klargörande som problematiskt att använda den i abortfrågan. Läronämnden menar att det krävs medvetenhet, öppenhet och känslighet för att människor lever under olika sociala och politiska förhållanden i världen.

Även till årets kyrkomöte har Läronämnden lämnat ett yttrande i abortfrågan som stärker Kyrkolivsutskottets tidigare ståndpunkter.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att motion 2015:97 punkterna 1 och 2 är besvarade, och att punkterna 3 och 4 avslås.

Det finns inte enbart *ett* kristet synsätt i abortfrågan. Utskottet menar att frågan om abort är mycket komplicerad och rymmer många etiska dilemman. Utskottet anser det därför inte önskvärt att Svenska kyrkan gör entydiga ställningstaganden eller generella principiella avståndstaganden i en så här svår och känslig fråga. Utskottet menar att det måste få finnas olika uppfattningar inom Svenska kyrkan.

Frågan kan lätt bli polariserad och därför är det angeläget att behålla ett gott samtalsklimat och inte undvika frågan bara för att den är svår eller för att man redan bestämt sig för en åsikt. Under behandlingen av motionen delades erfarenheter från församlingsarbete och utskottet nämnde materialet *När livet inte blir som vi tänkt oss* som en användbar vägledning i bemötandefrågor.

Utskottet delar motionärens omsorg om människor och respekt för livets värde. Utskottet anser att det höga antalet aborter är olyckligt, inte minst selektiva aborter och menar att vi tillsammans med övriga delar av samhället ska verka för att minska antalet aborter, utan att fördöma de som hamnat i en oönskad graviditet och väljer att göra abort. Utskottet konstaterar att området sexualitet och abort är något som skulle behöva bearbetas ytterligare.

Utskottet anser att motionens punkt 1 och 2 är besvarad genom Läronämndens yttrande. Utskottet föreslår att motionens punkt 3 avslås då det redan finns en teologisk kommitté och en läronämnd. Utskottet anser också att det redan pågår ett arbete i Svenska kyrkans församlingar till stöd för kvinnor och berörda män i situationer av oönskad graviditet, varför utskottet föreslår att även punkt 4 avslås.

Uppsala den 25 september 2015

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Stig Eriksson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Evy Annér, Katarina Glas, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Anders Ahl och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Fredrik Modéus och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig till förmån för bifall till punkt 1 och 2 i motion 2015:97.

Berit Simonsson

Särskilt yttrande

Vi kan inte ställa oss bakom meningen ”Utskottet anser att det höga antalet aborter är olyckligt, inte minst selektiva aborter och menar att vi tillsammans med övriga delar av samhället ska verka för att minska antalet aborter, utan att fördöma de som hamnat i en oönskad graviditet och väljer att göra abort” i tredje stycket i utskottets överväganden. Dels kan vi inte instämma i att selektiva aborter generellt är olyckliga då det kan finnas en mängd olika skäl till att blivande föräldrar väljer att avbryta graviditeten. Dels anser vi att ingen som gör en abort förtjänar att skuldbeläggas, vilket det riskerar att uppfattas som i denna skrivning. Vi hade gärna sett att denna mening togs bort helt.

Kekke Paulsson, Marja Sandin-Wester, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén och Ronny Hansson

Särskild mening

Jag menar att motion 2015:97 Svenska kyrkans syn på abort och oföddas människovärde bör bifallas i sin helhet. Detta då det är angeläget att en sådan grundläggande fråga om alla människors lika värde arbetas igenom på ett rundligt vis. För vidare motivering hänvisas till den aktuella motionen.

Nasrin Sjögren

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2015:19y

**Svenska kyrkans syn på abort och oföddas
människovärde**

Läronämndens yttrande över motion 2015:97

Etiska frågor kring livets början är komplexa. Människovärdesaspekten är central, men fler dimensioner behöver beaktas. Som exempel på komplexiteten har Läronämnden tidigare anfört:

I frågan om fostret från konceptionsögonblicket skall ses som en ”människa”, ”person” eller ”individ” har det funnits och finns något olika uppfattningar i kyrkans historia, beroende bland annat på hur man tar ställning i biologiska frågor och i mer subtila frågor om när fostret får en ”själ”. (Ln 1994:504)

Det finns utrymme för olika ställningstaganden som är förenliga med kyrkans tro, lära och liv.

Läronämnden påminner också om att:

Kyrkan lär att fostret har integritet och orubbligt värde, och att mänskligt liv startar i konceptionsögonblicket. Kyrkan vill förmedla respekt och ödmjukhet inför livet. (Ln 1993:513)

Komplexiteten innebär att frågor som berör människors autonomi och sårbarhet, liksom faktorer som socialt sammanhang och pastoral omsorg måste beaktas. Allvaret i abortfrågan och andra etiska dilemman i livets gränstrakter ger kyrkan stort moraliskt ansvar och innebär en grannliga självavärdande uppgift. Värnandet om det mänskliga livet kräver att man tar hänsyn till många faktorer.

Uppsala den 21 augusti 2015

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cecilia Nahnfeldt, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Fredrik Modéus, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Eva Nordung Byström, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, Göran Eidevall, Eva-Lotta Grantén, Margarethe Isberg, Karin Johansson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.